

BREDBÅND

skaper nærhet

Et magasin fra Høykom. Juni 2006

▶ **Kunnskapsspredning:**

Gjenbruk gir gevinst

▶ **Helse/Omsorg:**

Barnevern

▶ **Geodata:**

Karttjenester

▶ **E-forvaltning:**

Publikumstjenester

▶ **Utdanning:**

Multimediaelever

▶ **Kultur:**

Kinoteket

Digitalt
landbruk

Side 21

«Sentralt i det nye informasjons-samfunnet er behovet for breibandskapasitet»

Her kan du lese om prosjekt støtta av Høykom. Høykom skal støtte offentlege fornyingsprosjekt og formidle kunnskap om breibandsbruk i offentlig sektor. Dette skal medverke til at Noreg er leiande i bruk av IKT og breibandstenester i alle delar av offentlig sektor.

Høykom er eit program i regi av Noregs forskingsråd. Fornyingsdepartementet er oppdragsgivar og finansierer Høykom. Programmet vart etablert i 1999, men har blitt forlengd til å vare ut 2007.

Sidan starten i 1999 er det løyvd over 500 millionar kroner til Høykom og meir enn 450 prosjekt har blitt støtta. Dette har utløynt prosjektmidlar på nærmare 1,3 milliardar kroner. Vi snakkar såleis om ein vesentleg sum som kommunal og statleg sektor har brukt til teknologisk omstilling og fornying.

Programmet legg vekt på at prosjekta som vert støtta er koordinerte med sentrale strategiar og tiltak og er dermed eit viktig instrument for regjeringas IKT-politikk. Gjennom Høykom vert det mogleg for kommunale og statlege verksemder å prøve ut og ta i bruk ny teknologi, og

etablere nye arbeids- og samarbeidsmåtar. Prosjekta skal føre til auka service mot alle brukarar av offentlege tenester og flytting av ressursar frå administrasjon til velferds- og tenesteproduksjon.

Sentralt i det nye informasjonssamfunnet er behovet for breibandskapasitet. Å stimulere utbygginga ved å auke etterspurnad etter breiband er den andre målsetjinga for programmet. Den grunnleggjande filosofien er å auke tilbodet på offentlege tenester som samfunnet etter spør, og støtte tenesteutvikling som gjer det attraktivt for innbyggjarar og bedrifter å kople seg på nettet.

Berande i prosjekta er lokale eldsjeler og initiativtakarar, med ønske om å utforske teknologi og utvikle tenester tilpassa lokale føresetnader og behov. I magasinet vert det fortald historier frå ulike prosjekt innan kommunal tenesteutvikling, helse, skole og kultur. Kva det kan vere mogleg å få til og vellykka satsingar, kan du lese om i magasinet.

Heidi Grande Røys
Fornyings- og administrasjonsminister

HØYKOM

Utgiver: Høykom
Redaksjon: Marte-Eline Stryken, Kjell Hansteen, Vemund Riiser, Annette Linda Vestlund, Kristin Sundsli, Thomas Evensen og Sissel Fornes
Tekst: Sissel Fornes, cox.no og Hanne Jahren

Foto: Werner Anderson, cox.no
Design og layout: Sissel Ramsøe Bredesen, cox.no
Opplag: 4050
Trykk: Gan Grafisk
ISBN 82-12-02321-4



21



Mørkt på e-kino

Ikke mindre enn seks biblioteker tilbyr nå digital filmvisning via bredbånd. Her vises 50-tallskomeden «Lån meg din kone» for ti pensjonister på Oppsal.

Sparer dagsverk

Barnevernstjenesten i Nordfjord ligger an til å spare mye tid med videokonferanser mellom kommunene. Større fagmiljø er en annen positiv konsekvens av prosjektet.

8

Bruk kunnskapsbanken

På Høykoms nettsider finnes beskrivelser av alle prosjekter. I Nordland fulgte de oppskriften fra et beslektet opplegg i Vestfold.

12

Setter geo på kartet

15

geoPortal viser hvordan saksbehandlere og publikum kan ha nytte av det mangfoldet av geografisk informasjon som finnes på nettet.

Digitale bønder

Egen nettportal med elektroniske tjenester er et av resultatene etter sammenslåingen av landbruksforvaltningen i Bø, Nome og Sauherad i Midt-Telemark. – Det forenkler arbeidet, sier leder Tora Skjerkås Aarnes ved Landbrukets hus.



Kamera går!

Elevbedriften ved Overhalla barne- og ungdomsskole i Nord-Trøndelag har et fast oppdrag: De filmer kommunestyremøtene og legger dem ut på Internett.

4



– Det viktigste med prosjektet har vært at elevene har blitt produsenter, sier Dagfinn Johansen (i bakgrunnen) i Overhalla kommune. – Gjennom ElevMedia har vi fått nye utfordringer som man ikke får på skolen, sier elevene.



Fast oppdrag for kamerakyndig ungdom

I Overhalla kommune i Nord-Trøndelag kan innbyggerne se kommunestyremøtene på Internett bare én time etter at møtet er avsluttet. Det sørger elever ved ungdomsskolen for.

Elevbedriften har siden høsten 2005 vært fast innslag i møterommet i kommunehuset i Overhalla. Med to kameraer og videomikser som svitsjer mellom ordfører og rådmann ved bordenden og talerstolen, foreviger de hva de folkevalgte behandler og beslutter, før filmen distribueres på kommunens nettsider. Ved siden av tilfredsstillelsen ved å beherske utstyret og teknologien, er tilbakemeldingene det aller gjeveste ved det faste oppdraget, forteller 9. og 10. klassingene ved Overhalla barne- og ungdomsskole.

– Vi får en del kommentarer tilbake, om at det er godt utført, forteller Stian Christensen.

– Å ha et godt samarbeid med kommunen er noe av det artigste, utdyper Kim Roger Andersen som er leder for ElevMedia.

Bedre møter

Og kommunestyrerepresentantene er fornøyde med nyvinningen. Rådmann Trond Stenvik forteller at det har gått helt glatt å innføre filming og formidling av kommunestyremøtene.

– Det er verdifullt å ha møtene dokumentert, mer enn bare vedtakene. Og det er fint at elevene er så raske til å få det ut på nett, sier Stenvik.

Venstrerepresentant Kari Mørkved Hustad ble raskt vant til filmingen og oppfatter det ute-



◀ Rådmann Trond Stenvik sier filmproduksjonen har bidratt til å strukturere kommunestyremøtene.

▶ Kari Mørved Hustad (V) opplever at elevene og filmingen har blitt en naturlig del av kommunestyremøtene.



lukkende som positivt.

– Spesielt med tanke på offentlig innsyn og tilgjengelighet for innbyggerne, kommenterer hun.

En annen effekt av opptakene er at selve møtet har fått en ny og bedre form. Nå må nemlig representantene forflytte seg til talerstolen for å ta ordet, mens diskusjonene tidligere løp rundt bordet.

– Møtene har blitt mer disiplinerte og strukturerte, konstaterer de to.

Utspring i bredbåndprosjekt

I løpet av skoleåret 2004/2005 skulle elever og

lærere i Overhalla, i samarbeid med skoler i Grong og Namsos, ta i bruk nye, multimediale læringsressurser. Bredbånd var allerede lagt mellom skolene, og det Høykom-støttede prosjektet handlet kort fortalt om å lære seg å produsere og formidle film til undervisning og kulturformidling, mellom skolene og institusjoner i kommunen.

Elevbedriften oppstod etter at bredbåndprosjektet i Namdalen ble avsluttet, da kommunen etterspurte opptak av møtene.

Prosjektleder Håvard Sørli ved Høgskolen i Nord-Trøndelag er svært fornøyd med at elevbedriften kom som et resultat av det opprinne-

lige prosjektet.

– Det er godt å se at aktiviteten ikke dør ut etter prosjektet, men at det utvikles og videreføres, sier Sørli.

Også den lokale prosjektlederen i Overhalla, Dagfinn Johansen, kommuneansvarlig for oppvekst, har tro på elevbedriften:

– Jeg er helt sikker på at tjenesten med filming av kommunestyremøtene har kommet for å bli. Det er også behov for andre produksjoner i kommunen, så elevbedriften vil nok også bevege seg i nye retninger etter hvert, sier han.



Kommunestyremøtene kan føles litt lange innimellom, men de gode tilbakemeldingene gjør det verdt innsatsen, synes Stian Christensen.

Konkret læring
 Johansen karakteriserer bredbåndprosjektet i Namdalen som en form for forskning. Teknikken fungerer beviselig, de har blant annet sendt en forestilling direkte fra en skole til en annen, der elevene fulgte med via storskjerm. Nå gjenstår å skape rutiner som gjør at organiseringen ikke tar for mye tid. Det, og mer utstyr som kan være ferdig rigget og klart til bruk på skolene.

- Det må være lett å få til for elever og ansatte, poengterer han.
- I undervisningssammenheng viste prosjektet at det fort blir mer tidkrevende enn først tenkt, når etterarbeid med redigering tar til.
- Elevene bør lage små undervisningsbiter, knyttet til enkelte læremål i planen. Og det må være enkelt å bruke i undervisningen, sier han.
- Materialet som er laget hittil er systematisert og lagret i en database, tilgjengelig på en pedagogisk nettside. Dagfinn Johansen roser lærerne som engasjerte seg i prosjektet.
- Flere har sagt at dette var den beste etterutdanningen de har fått så langt, blant annet fordi det er så konkret, fastslår han.



I ettertid har interessen for prosjektet i Namdalen vært stor, forteller prosjektleder Håvard Sørli. – To viktige suksessfaktorer er at elevene engasjerer seg og at produksjonene har lokalt innhold.

Håvard Sørli ved høgskolen i Steinkjer har ledet tre Høykom-prosjekter. Han fremhever at samarbeidet med Overhalla kommune var eksepsjonelt bra.

- De var godt forberedt, strukturerte og veldig innstilte på å lykkes. Dessuten har mange god IKT-kompetanse, understreker prosjektlederen.

Tjener penger

ElevMedia har også fått andre oppdrag enn å ta opp fra kommunestyremøtene. Ungdomsskole-elevene gjorde opptak fra den lokale juleeveny og Ungdommens Kulturmonstring, der de produserte video. Sistnevnte karakteriseres som hakket festligere enn å dokumentere lokalpolitikken og resulterte i skryt.

Elevene anslår at de bruker rundt 10 timer i måneden på ElevMedia, og de har nå penger på bok. Kommunen betaler 800 kroner for hvert møte de gjør opptak av. Noen av pengene skal gå til nytt utstyr og noe skal utbetales elevene som lønn. Elevene synes de har hatt utbytte av arbeidet bak kamera, skjermer og miksepult selv om ingen foreløpig vurderer en profesjonell karriere hverken som produsent eller lokalpolitiker.

- Det er interessant å ha med seg det vi har lært videre, sier Fredrik Grande.
- Dette har vært så gøy at jeg ikke vil slutte, innrømmer Stian Christensen.

fakta:

- ▶ Prosjekt: Bredbåndskrevende læringsmetoder i Namdalen
- ▶ Tid: 01.01.2004 – 01.07.2005
- www.overhalla.kommune.no
- www.pedagogtreff.com
- Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter

Realfaget revolusjonert i Østfold

Skoleprosjektet «Styrking av realfag med bredbånd» i de fire Østfold-kommunene har tatt fullstendig av på de ti ungdomsskolene, ifølge prosjektleder Bjørn Gitle Hauge.

- Det er over all forventning. Vi hadde aldri ventet en slik interesse og kvalitet. Elevene lager filmer selv og konkurrerer skolene og klassene i mellom om å lage den beste filmen. Det er flotte filmer som de med stolthet viser frem til andre, gjerne på seminarer med bare rektorer, sier prosjektlederen.

Ved siden av å knytte sammen bredbåndnettene i Sarpsborg og Fredrikstad, har prosjektet tatt mål av seg til å utvikle et nettbasert læreverk for real- og teknologifagene i ungdomsskolen, ved hjelp av bredbåndssamarbeid med Østfold Vitensenter og Høgskolen i Østfold. Og her har teknologien så vel som temaet fenget, forteller Bjørn Gitle Hauge.

- Elevene anstrenger seg, graver seg ned i stoffet og konkurrerer om innholdet. Dette stoffet må man forstå for å delta, understreker han. Prosjektlederen forteller om en skole som hadde valgt magnetisme som tema for 110 elever. Temaet var mer enn bredt nok for gruppene som gikk løs på alt fra Nordlys til fuglenes flukt.

- Dette har forandret undervisningen totalt. Elevene lager sin egen undervisning og profilerer seg på nye måter. Se www.sciencegrid.no

visste du at:

- ▶ det er til nå bevilget rundt 500 millioner kroner til Høykom, som ble lansert som et treårig program i 1999?
- ▶ informasjon om pågående og avsluttede prosjekter gjøres tilgjengelig på Høykoms nettsider – www.hoykom.no?
- ▶ åtte av ti ordførere mener at bredbånd bidrar til å flytte ressurser fra saksbehandling til tjenesteproduksjon i deres kommuner?
- ▶ at Høykom har en egen rapportserie? Den finner du på www.hoykom.no

Alltid gevinst

En gjennomgang av et utvalg prosjekter i Høykom-programmets portefølje, viser betydelige gevinster ved utnyttelse av bredbånd. Det fremkommer i en rapport laget av Thor Mogen og Gjermund Lanestedt i Scandpower IT Oslo.

Frigjort tid og reduserte driftskostnader er gjengangere, spesielt i form av reduserte lisens- og telekomkostnader, eksempelvis anslått til 20 prosent reduksjon for kommuner i omfattende interkommunalt samarbeid.

En annen tydelig tendens er intern effektivisering og bedre ressursutnyttelse.

«Hovedbildet er at dette er prosjekter med betydelig intern fokus – med mer vekt på effektivisering, forbedringer og satsning på bedre ressursutnyttelse i de offentlige virksomhetene som sådan, enn på verdiskapning og helt nye tjenester til brukerne», heter det i rapporten.



Selvbetjent i smart kommune

Smartkom står for «smart kommune» og er navnet på et prosjekt som sammen med ni andre prosjekter fikk nasjonal fyrårnstatus i Høykom-programmet. www.smartkommune.no inneholder interkommunale nettbaserte tjenester som har blitt utviklet i Smartkom prosjektet, som er et samarbeid mellom kom-

munene Stavanger, Sola, Sandnes og Randaberg. De nettbaserte tjenestene skal bidra til at regionens næringsliv og innbyggere skal bli mer selvbetjente i forbindelse med byggesøknader, ved eiendomsomsetning og ved bruk av digitale data i forbindelse med planarbeid.

Bredbånd? Fiber? Hæ?

I dagligtale brukes bredbånd om kommunikasjon hvor overføringskapasitet er vesentlig høyere enn modembasert datakommunikasjon og ISDN. Noen vil hevde at betegnelsen bør reserveres til kommunikasjon basert på fiberoptikk, i det minste til hastigheter på to megabits og mer. Andre

bruker bredbånd som betegnelse for tilknytningsformen der man alltid er på nett. Høykoms definisjon er ikke knyttet til teknologi eller bestemte tekniske hastigheter. Vårt utgangspunkt er at bredbånd er tele- og datakommunikasjon som tillater brukere å overføre lyd og bilde

umiddelbart og med god kvalitet. Behov for bredbånd og dermed definisjon vil derfor være forskjellig for en skole hvor lærer og elever utnytter digitale nettbaserte ressurser, og situasjonen i et privat hjem.

50 nye millioner til bredbånd i distriktene

Fornyings- og administrasjonsminister **Heidi Grande Røys** (bildet) økte i revidert nasjonalbudsjett innsatsen for bredbåndtiltak med 50 millioner kroner. Med en totalramme på nær 120 millioner kroner for 2006, er dette en rekord-satsning.

- Jeg er stolt over å kunne legge fram den største samlede bevilgningen til bredbånd noensinne, sier Grande Røys.

Statsråden viser til beregninger som peker mot at innen utgangen

av 2006 vil om lag 95 prosent av norske husstander ha mulighet for bredbåndstilknytning. Hun er nå glad hun kan akselerere tempoet for å få med de siste prosentene.

- Regjeringens mål er at alle skal ha et slikt tilbud i løpet av 2007. Men skal vi klare dette, er det viktig at også kommuner, fylkeskommuner og kommersielle aktører holder dampen oppe der det er grunnlag for det, understreker Grande Røys.

Pengene fordeles gjennom

Høykom og skal gå til bredbåndssprosjekter i distriktet som har lave bredbåndsutbredelse enn landsgjennomsnittet.

- Tilleggsbevilgningen åpner nå for at Høykom kan støtte direkte utbygging av infrastruktur. Midler fra Høykom utløser prosjektmidler fra andre kilder slik at her kan en se for seg at den faktiske utbyggingen basert på denne ekstra-bevilgningen vil bli over 100 millioner, sier Høykoms programkoordinator Vemund Riiser.



Foto: Bjørn Sigurdson

Bedre barnevern med bredbånd

Tidligere brukte de ansatte i barnevernet store deler av arbeidstiden på reising. Nå kan møtene arrangeres med et tastetrykk. ▶

– Ved hjelp av felles satsing på nye fagsystem, bredbånd og utstyr for videokonferanser, regner Nordfjordkommunene med å forbedre og effektivisere sosial- og barneverntjenestene sine til beste både for ansatte og brukerne av tjenestene, sier helse- og sosialsjef Berit Wetlesen i Stryn kommune.

Foto: Tonning Foto

De sju Nordfjord-kommunene Stryn, Eid, Bremanger, Gloppen, Hornindal, Selje og Vågsøy har gjennom mange år hatt et godt samarbeid innenfor IKT. Nå er tiden inne for en etterlenget satsing innen sosial- og barnevernstjenesten. Prosjektet tar i bruk felles fagsystem for tjenestene, samt interaktive videomøter, og det blir tilrettelagt for saksbehandling på tvers av kommunegrensene.

– Denne satsinga har vi hatt ønske om og behov for i mange år, og vi regner med en kjekkere og lettere arbeidsdag, fastslår Berit Wetlesen, helse- og sosialsjef i Stryn kommune.

Flere dagsverk spart

Samkjøringen vil medføre betydelig tidsbesparelser for de ansatte. Berit Wetlesen tror det er snakk om mange dagsverk, antakelig ukervesk, spart til sammen.

– Videokonferanse er prøvd ut på prosjektmøte, med godt resultat. Ettersom alle kommunene har utstyret på plass, ligger det også til rette for ulike drøftingsmøter uten å kaste bort tid på reising, sier Wetlesen.

En annen positiv effekt ved videomøter, er større fagmiljø:

– Ved hjelp av videokonferanser kan vi raskt og enkelt utveksle informasjon, diskutere saker og dele innspill og erfaringer. Vi får rett og slett

et utvidet fagmiljø, sier hun og understreker betydningen av at utstyret er lett tilgjengelig og at det er tilrettelagt for behandling av konfidensielle saker.

I barnevernsaker har kommunene stadige konsultasjoner med Barne-, ungdoms- og familietaten (Bufetat) i Førde. Gjennom Nordfjordprosjektet er det tatt initiativ til at Bufetat skaffer seg tilsvarende utstyr for videokonferanser.

– Med fire timer reising eller mer for et møte på to timer, er det opplagt at gevinsten blir betydelig, poengterer helse- og sosialsjefen.

Automatisk kvalitetskontroll

Kommunene varierer i innbyggertall fra 1200 i den minste, til 6800 innbyggere i den største og representerer små fagmiljø og saksområder som tidligere ikke har vært prioritert på IT-området.

– Det var på høy tid dette prosjektet kom, ikke minst for å styrke fagmiljøene og for å rekruttere og holde på fagpersoner, sier Wetlesen.

Nå ser de frem til å få egne fagprogram for sosial- og barnevern i alle kommunene.

– Vi blir kvitt et stort manuelt arbeid med individstatistikken til SSB og med rapportering av barnevernsaker til Fylkesmannen. Med de nye programmene får vi enklere og mer effektiv saksbehandling der grunnlagsinformasjon og

lovhenvisninger m.m. automatisk blir flettet inn i vedtak, planer og andre dokument. Programmet medfører selvdressur i og med at definerte krav og arbeidsoperasjoner må være på plass før man går videre i saken. Dermed får vi automatisk kvalitetskontroll og bedre saksarbeid, forklarer hun.

Enklere samarbeid

Det blir lagt vekt på oppbygging av felles system og felles maler for alle kommunene. Ved å oppdatere disse på felles server med kopiering over i de lokale produksjonsenhetene, blir jobben gjort ett sted i stedet for syv. Systemansvarlige i hver kommune kan dessuten hjelpe og bistå hverandre både med bruk av systemene og med faglige utviklings spørsmål knyttet til utnyttning av programmene.

– Med samkjøringen åpnes også muligheten for enkelt å kunne samarbeide elektronisk med andre kommuner enten om hele tjenester, som barnevern, eller om enkeltsaker. For eksempel kan det være behov for en liten kommune å be en annen kommune ta ansvaret i en barnevernsak der det er habiliteringsproblem eller sykefravær, forklarer Wetlesen.

Systemet legger også til rette for å kunne gi avgrenset datatilgang til saker i en annen kommune ved behov.

– Dette gir økt fleksibilitet, og det vil være enkelt å gjøre saksbehandling for hverandre.

De prosjektansvarlige har hatt dialog med Datatilsynet om tekniske løsninger. Alle kommunene har vedtatt en IKT-sikringsplan. Programmene ligger i lukket sone på en felles server, men hver kommune har sin egen, beskyttede database som bare de har tilgang til. Muligheten til å gi tilgang i enkeltsaker til andre for tidsbestemt periode, er imidlertid til stede.

At helse- og sosialtjenestens medarbeidere har stor nytte av moderniseringen, er det ingen tvil om. Men også de innbyggerne som har bruk for kommunenes tjenester, vil merke forskjeller, i form av økt effektivitet, raskere saksbehandling og bedre kvalitetskontroll av tjenestene.

– Vi er rett og slett veldig glade for at dette skjer, og når den første innkjøringsperioden er over, vil vi gå en enklere arbeidsdag i møte.

fakta:

- ▶ Prosjekt: Modernisering av sosial- og barneverntenesta i Nordfjordkommunane
- ▶ Tid: 01.07.2005 – 01.07.2006

Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter

Telemedisin reduserer avstander

Finnmark er et fylke med store geografiske avstander og spredt befolkning. Takket være telemedisin kan nærheten til pasientene styrkes. Det fører til spart reisevei og bedre pasientbehandling.

For å kunne tilby spesialisttjenester til befolkningen er det viktig å desentralisere tilbudet nærmest mulig der pasientene bor, mener Bjørn Engum, administrerende direktør i Helse Finnmark og programstyreleder i Høykom.

– Takket være midlene fra Høykom kan vi styrke den teknologiske og faglige utviklingen. For et fylke med store avstander er dette et veldig viktig program, sier han. I Finnmark er det to sykehus og 40 sykestueplasser, fordelt på fylkets 16 av 19 kommuner.

De store avstandene i fylket fører til lange reiseveier for pasientene og er en utfordring for samarbeidet mellom fagfolk. Ved hjelp av mobilt videokonferansesystem som utnytter bredbåndets mulighet, kan man bringe spesialisttjenestene ut til folket.

– I dag er det problematisk med ulik struktur og tilbud ved de forskjellige sykestuene. Vi ser en rekke gevinster ved å styrke telemedisin, forklarer Engum.

Sparer millioner

Helse Finnmark har i flere år satset jevnlig på telematikk, med andre ord møter via videokonferanser. De sparer allerede store summer i året på dette konferansenettet. Spesialkonsulent Morten Dahl har regnet ut at hvis 2/3 av alle møtene ble holdt ved å reise, ville dette ha kostet Helse Finnmark en ekstra million kroner i måneden. Nå videreføres tilbudet til å omfatte telemedisin. Høykom-prosjektet «Telemedisin som samhandlingsredskap mellom sykehus og sykestuer i Finnmark» er et samarbeid mellom sykehusene i Hammerfest og Kirkenes, Universitetssykehuset i Nord-Norge og sykestuene i Alta, Båtsfjord, Nordkapp og Vadsø.

Spesialistene fra sykehusene vil dermed kunne gjennomføre en slags telemedisinsk visitt med pasienten og den lokale fastlegen tilstede.

– Så langt ser vi at særlig kreftpasienter og geriatriske pasienter vil ha stor nytte av dette. Pasienter som er eldre og med dårlig fysisk helsetilstand slipper å reise, og kan få et fullverdig tilbud nær hjemmet. Dette har stor betydning for lokalbefolkningen. Samtidig gir det fagfolk i distriktene tettere kontakt med spesialistmiljøene.



Bjørn Engum

Stor lokalverdi

Engum mener at telemedisinen også har en stor samfunnsmessig gevinst, ved sparte transportkostnader og en reduksjon i antall liggedøgn, dagopphold og polikliniske konsultasjoner ved helseforetakene. Målet er at dette etter hvert skal være et ordinært helsetilbud i alle fylkets kommuner.

– Vi er svært positive og optimistiske i forhold til dette prosjektet. Med bredbånd og videoutstyr som folk flest ikke oppfatter som skremmende, vil det gi en oppfatning av nærhet og god tilgjengelighet til spesialhelsetjenesten. Det har stor verdi for lokalsamfunnet.

Og erfaringen fra Finnmark kan overføres til andre områder i landet.

– Enkelte steder på vestlandet, hvor veien til nærmeste sykehus kan være lang og kronglete, kan det for eksempel være nyttig. I slike tilfeller kan et telemedisin-tilbud være et verdifullt tilskudd for en helhetlig helsepolitikk.

Bredbånd i Sogn og Fjordane

Takket være Høykom-midler har bredbånddekningen i Sogn og Fjordane økt voldsomt. Nå er for eksempel elever og lærere helt på nett.

Sogn og Fjordane er et vakkert fylke med vill natur og spredt befolkning – noe som gjør det dyrt og vanskelig å bygge ut bredbånd i fylket.

Ettersom kommersielle aktører dermed vurderer det som lite lønnsomt, har fylket selv vært nødt til å ta tak i disse utfordringene. Kommuner, regionråd, fylkeskommunen, næringsliv og Forskning og Utviklingsinstitusjoner samarbeider om bredbåndsutvikling. Samarbeidet har skaffet over 50 millioner kroner til utbygging av bredbånd til skoler, kommunesenter og bygdelag over hele fylket.

Høykoms prosjektmidler fordeler seg på 16 godkjente prosjekter i fylket, deriblant Skulenett Sogn og Fjordane.

Eid ungdomsskole er en såkalt demonstrasjonsskole, som gir råd om hvordan man bruker data i læringsarbeidet. Skolen kunne dra nytte av Høykom-midler i 2002, og nå er det etablert bredbånd mellom skolen og rådhuset. Alle lærerne og alle avdelingene i kommunen er knyttet sammen i felles intranett og postsystem. Skolen har også vært testskole for elektronisk eksamen og nasjonale prøver.

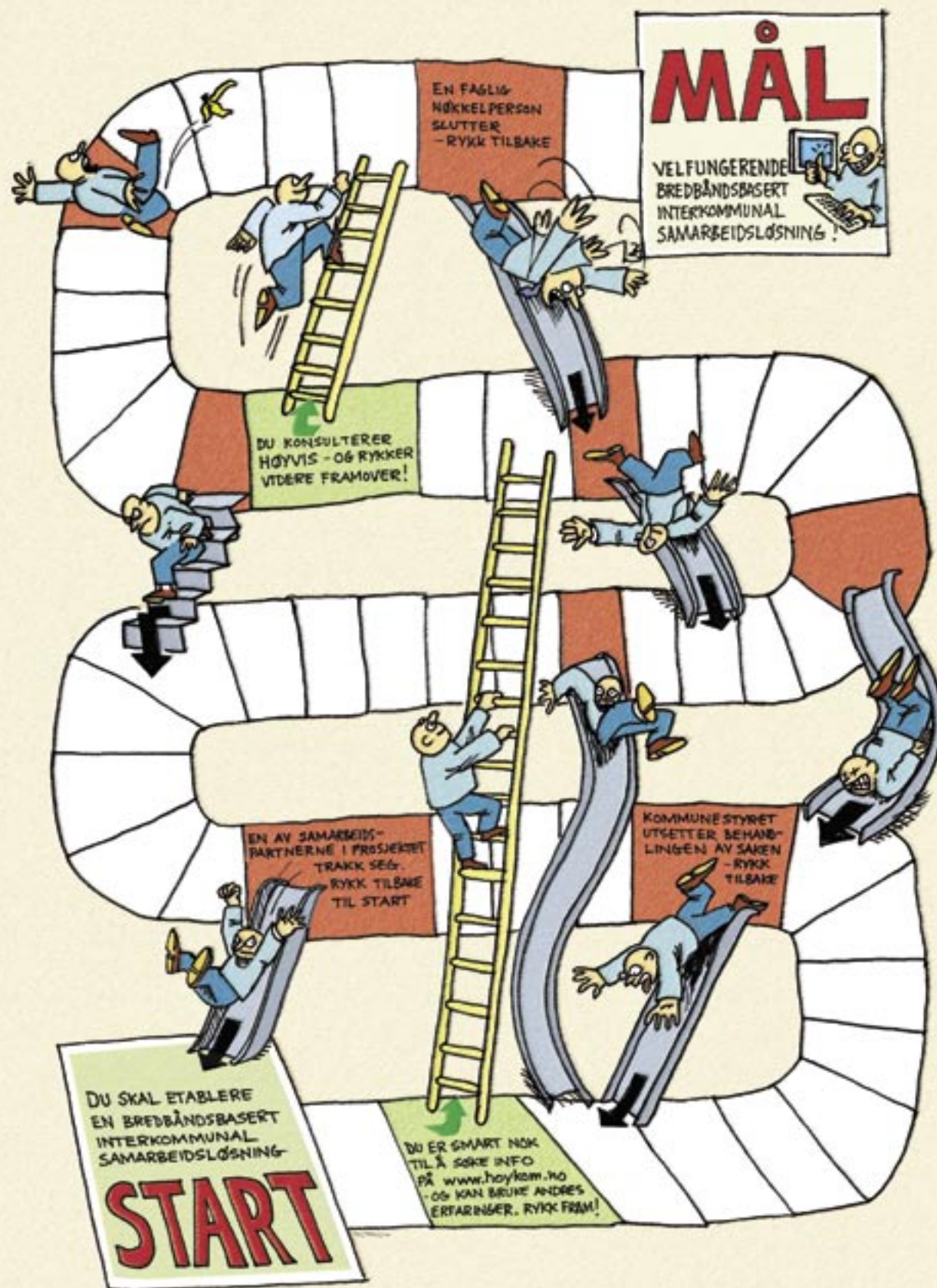
For elevene er bruk av data en naturlig del av skolehverdagen, og de bruker elektroniske mapper i både norsk og matematikk. Prøver gjennomføres på nettet. Skolen har også investert i multimediautstyr, og elevene bruker det flittig, blant annet til å lage egne reklamefilmer for elevbedrifter.

I 2002 lå Sogn og Fjordane fjerde sist av landets fylker når det gjaldt bredbånddekning. Tall

fra 2004 viste at fylket allerede nærmet seg landssnittet med stormskritt. Takket være blant annet Høykom-prosjektene, er ikke fylket lenger på jumboplass i bredbånd.



(c) Reismål Stryn & Nordfjord 2006



Stor gevinst ved gjenbruk

Med nesten 400 prosjekter i kunnskapsbanken på Høykoms nettsider er det ikke nødvendig å finne opp hjulet på nytt. Fire kommuner i Nordland fulgte oppskriften på en interkommunal driftssentral gjennomført i Vestfold.

Prosjektleder Stian Skjærvik i Hattfjelldal kommune i Nordland hadde satt seg fore å igangsette og organisere en driftssentral for sensitive fagsystemer for fire kommuner på Helgeland. Blant de mange prosjektbeskrivelsene på Høykoms nettsider fant han en som passet.

– Vi har deltatt i Høykom-prosjekter tidligere, så vi var godt kjent med at det pågår gode og relevante prosjekter i regi av programmet. Jeg regnet det for sannsynlig å finne et liknende prosjekt som det vi ønsket å iverksette, forklarer prosjektlederen.

Veiledningssenteret Høyvis bistod så i utformingen av søknaden til Høykom.

– Det var viktig for oss. Vi fikk hjelp med en del formalia, og til å forme nødvendig beskrivelse til å oppnå støtte, sier Skjærvik.

Informasjonen han fant på nettsidene om Vestfold-prosjektet var både relevant og tilstrekkelig. Detaljinformasjon har han fått fra

prosjektlederen i Vestfold via telefon og epost, og et møte. Et annet beslektet prosjekt i Åmot i Hedmark har også vært nyttig for utviklingen av prosjektet i Helgeland.

– Dokumentasjon av de andre prosjektene har vært tilgjengelig, vi har hentet flere elementer som har vært nyttige og gjort lokale tilpasninger. Vi har helt klart fått en del gratis, sier Stian Skjærvik som forteller at samarbeidet med andre prosjektledere har fungert utmerket.

Nybrotsarbeid

Stian Skjærvik i Hattfjelldal er langt fra den eneste som har kontaktet prosjektleder Lars Fremstad i Re kommune i Vestfold.

– Det har – i positiv forstand – vært forferdelig mange som har tatt kontakt, sier Fremstad, som påpeker at det å spre kunnskapen er en del av Høykom-programmet.

Da prosjektet ble satt i gang sommeren 2003, var målet å etablere en interkommunal driftssentral for sensitive fagsystemer – datasystemer for legekontorer, pleie- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten, barnevernet og PP-tjenesten – på samme maskin og samme database.

– Det fungerer som forventet, konstaterer han.

Veien frem til den interkommunale driftssentralen og erfaringen med den, er nettopp hva henvendelsene handler om. Fremstad forteller

at han stiller i en del møter og også har presentert prosjektet på et større seminar på Gardermoen. Nå profitterer andre med samme planer på det arbeidet som ble gjort for noen år siden, der det ikke var langt mellom utfordringene. Store og små organisatoriske spørsmål skulle løses, personvernet skulle ivaretas, med tid som et viktig parameter.

– Det var til tider litt risky business, med få å spørre og press på å bli ferdig. Vi skulle også få Datatilsynet aktivt inn i prosjektet og gjorde på mange måter en del nybrotsarbeid, oppsummerer han.

Videreutvikler

Stian Skjærvik i Hattfjelldal tror de ville gått i gang med prosjektet selv om det ikke hadde eksistert et mønster fra før.

– Det hadde vi nok gjort, men da ville vi brukt mer tid og hatt mer plunder og heft, kommenterer han.

Prosjektet har hatt som mål å videreutvikle tidligere prosjekter, blant annet ved å lage veiledermaterieil for Datatilsynet om informasjonssikkerhet for samhandling mellom kommuner. Tilsynet har derfor vært med i utarbeidelsen.

– Veiledermaterieilet er ment å kunne benyttes av andre kommuner med tilsvarende planer, opplyser Skjærvik.

Gjennom prosjektet i de fire kommunene har

fakta:

► Høyvis er et nasjonalt kompetansesenter for bruk av bredbånd i offentlig sektor. Senteret er en nettverksorganisasjon, med fem prosjektledere spredt på fem høyskoler: Lillehammer, Vestfold, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Alta. www.hoyvis.no

- ▶ man som mål å oppnå direkte innsparinger knyttet til lavere lisenser, felles opplæring, én maskinpark og felles brukerstøtte. På personal-siden følger større fagmiljø, mer stabil arbeidskraft, bedre grunnlag for rekruttering og enklere avvikling ved sykdom og ferie.
 - Per i dag, i den avsluttende fasen, ser vi at prosjektet gir god realisering. Vi er fire kommuner som deler på én investering og har oppnådd god rabatt fra systemutbyggeren, forklarer

Skjærvik som mener Høykom er en vesentlig bidragsyter til innovasjon og modernisering i kommunene.

– Min erfaring er at Høykom spiller en viktig rolle. Det er åpenbart store gevinster når man kan trekke veksler på det andre har gjort. At man kan søke og få et stort tilskudd er også et incitament som får ting til å skje.

fakta:

- ▶ Prosjekt: Sensitiv driftssentral for 4 kommuner på Helgeland
- ▶ Tid: 02.07.2005 – 31.05.2006
- ▶ Prosjekt: Sensitiv driftssentral for 4 kommuner i Vestfold
- ▶ Tid: 10.06.2003 – 01.08.2004

Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter

Hjelp å få hos Høyvis

Når prosjektideen skal spisses og søknaden skrives, er Høyvis god å ha. Både for å diskutere ideer og for å bli koblet til relevante prosjekter og mennesker.

Veien fra idé til realitet innen bredbåndsanvendelse kan synes tung og tidkrevende. Prosjektet skal konkretiseres, kunnskap skal innhentes, midler skal skaffes og deretter skal planen iverksettes. Litt lettere blir det ved hjelp av Høyvis, et nasjonalt veiledningscenter for bruk av bredbånd i offentlig sektor.

Tjenesten formidler kontakt, erfaring og kompetanse fra tidligere prosjekter i inn- og utland. Virksomheten er delvis finansiert av Høykom. Pågangen av henvendelser er derfor stor i perioden før Høykoms søknadsfrist løper ut, forteller daglig leder Dag Veierød.

– Mange av de som henvender seg til oss ønsker hjelp til å forme prosjektideen inn i Høykoms søknadsrammer. Ofte handler det om store prosjekter som bør stykkes opp og gjøres gjennomførbare innenfor en tidsramme som er riktig og naturlig, forklarer han. I en typisk søkerunde tar rundt hundre personer med hvert sitt potensielle prosjekt eller prosjektidé kontakt. Av dem ender gjerne 30 i reelle søknader. Dag Veierød beskriver kunnskapsnivået som høyt blant dem som tar kontakt.

– De som tar kontakt har god kompetanse, og i så måte bidrar ikke vi til noen aha-oplevelser. Men vi kan hjelpe med å diskutere ideer og planer i tillegg til å koble prosjekter og mennesker, utdyper han.

– Egentlig er det helst de som ikke kontakter oss, som burde ha gjort det, tilføyer Veierød. Utenom høysesongen for søknader, er nettstedet den viktigste oppgaven. Han viser til mellom 10 000 og 11 000 besøk i måneden, hvorav 3600 unike lesere, og stigende aktivitet.

– Vi får stadig flere lesere og er selvfølgelig godt fornøyd med det, kommenterer han. Brukerundersøkelse av nettstedet har for øvrig gitt gode tilbakemeldinger fra brukerne, som er fordelt med ca. tre fjerdedeler offentlige ansatte, mens den siste fjerdedelen er personer i det private næringslivet som vil oppdatere seg på bredbånd. Høyvis sprer også kunnskap og



erfaring igjennom møter, seminarer og workshops.

Høyvis er en nettverksorganisasjon, med fem prosjektledere spredt på fem høyskoler: Lillehammer, Vestfold, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Alta.

– I stedet for å samle all kompetansen i for eksempel Oslo, er den nå spredt over hele landet, sier Dag Veierød som ikke er i tvil om at tjenestene vil være etterspurt også i fremtiden.

– Mens det i den tidlige fasen etter oppstarten i 2002 handlet mye om infrastruktur, så er det utnyttelse av bredbåndsbaserte tjenester og samarbeid ved hjelp av IKT det handler om nå.

På nett med kart

Offentlig ansatte får en enklere jobb og publikum får lettere tilgang til informasjon. Prosjektet geoPortal gir gevinst både for saksbehandlere og privatpersoner. Motto for arbeidet har vært «Mer geografisk informasjon – til flere brukere – på nye måter».

Som fyrtårn for Høykom-programmet under Norges forskningsråd skal geoPortal synliggjøre viktige resultater fra satsingen på geografisk informasjon.

Prosjektet viser konkret hvordan saksbehandlersystemer kan dra nytte av det mangfoldet av geografisk informasjon som finnes på nettet.

– geoPortal er en samlebetegnelse for samarbeidet mellom mange leverandører av informasjon. En viktig målgruppe er kommunesektoren, både ansatte og privatpersoner som bruker kommunens tjenester, forklarer Kåre Kyrkjeeide, prosjektleder og fagdirektør i Statens kartverk.

Statens kartverk har i mange år vært involvert i prosjekter med geografisk informasjon på nett. Det dreier seg om betydelige mengder data som skal forvaltes og forflyttes, noe som stiller krav til blant annet båndbredde.

– Hovedmålet var å gjøre det enklere å finne fram til og ta i bruk geografiske data på nett, og videreføre dette med diverse applikasjoner. Resultatet fra geoPortal-prosjektet er i dag en viktig basis for realiseringen av forvaltningssamarbeidet Norge digitalt basert på Stortingsmelding nr 30 (2002-2003).

Miljøinfo på nett

Prosjektet har tatt i bruk internasjonale standarder i et samarbeid mellom det offentlige og det private. Dokumentasjon og veiledning bidrar til at alle kan benytte seg av løsningene og bygge på resultatene. Slik skal nye aktører raskt kunne dra nytte av resultatene.



– Oppdatert geografisk informasjon er et nødvendig bakteppe for en stor del av tjenestene som nå etableres for å effektivisere forvaltning og tjenesteyting, mener Kyrkjeeide.

Både privatpersoner, myndigheter og næringsliv drar nytte av mer effektiv samhandling.

– Vi har en del generelle karttjenester som benyttes i flere fagmiljøer. Ulike fagtjenester

leveres for eksempel innen landbruk, geologi, kulturminner og andre.

Et eksempel på dette er miljøstatus.no, som formidler informasjon om miljøutvikling gjennom kartpresentasjoner. Siden er utviklet på oppdrag av Miljøverndepartementet. Statens forurensningstilsyn er ansvarlig redaktør, og karttjenesten er altså delvis et resultat av prosjektet geoPortal.

► Enklere saksbehandling

Nå fungerer datatilgangen bra på et nasjonalt nivå, mener Kyrkjeide. Dermed er tiden inne for å videreføre bruken av geoportal-informasjon ytterligere, til kommunalt nivå. geoPortal vil etablere åpen og standardisert tilgang til viktige nasjonale fagdata og planinformasjon fra kommunene.

– Ved å gi kommunene tilgang til geografiske data på nettet, blir hele arbeidsprosessen lettere. Den enkelte bruker slipper å laste inn kopier, konvertere og oppdatere hver for seg. Informasjonen er allerede tilgjengelig direkte fra originalkilden.

Offentlige saksbehandlere i for eksempel Plan- og bygningsetaten får en lettere jobb og bedre oversikt når muligheten for å integrere digitale kartsystemer og saksbehandlersystemer tas i bruk.

– Vi har en rekke eksempler på saker der uerstattelige verdier har gått tapt på grunn av manglende tilgang til informasjon. Dette fører til kostbare og tidkrevende tiltak, som kunne vært unngått dersom viktig informasjon hadde vært sammenstilt på et tidlig tidspunkt.

Informasjon til publikum

Utfordringen nå er altså at kommunene faktisk skal bruke denne informasjonen i sitt arbeid. For at dette skal skje, kreves litt tilrettelegging av arbeidsmetoder og systemer. – Det er det vi jobber med nå. Men for eksempel Lyngdal kommune har et prøveprosjekt hvor publikum selv kan gå inn og se byggesaker på nett.

– Vi er kommet inn i en ny tidsalder når det gjelder tilgang til informasjon, og verktøyet blir stadig mer brukervennlig, fastslår Kyrkjeide.

Den enkelte kommune etablerer i dag brukerløsninger beregnet for allmennheten, slik at hver innbygger raskt og effektivt kan få tilgang til oppdatert informasjon.

– Med en slik løsning kan privatbrukere enkelt få full oversikt over all tilgjengelig informasjon fra det offentlige, alt fra varsler til bygge- og plansaker. Man kan også tenke seg andre bruksområder som for eksempel en oversikt over tilgjengelighet for funksjonshemmede i kommunene, forklarer Kyrkjeide.

Den store gevinsten er at de ulike datasystemene blir i stand til å utveksle informasjon på standardiserte måter.



– geoPortal-prosjektet er et konkret eksempel på hvordan saksbehandlersystemer kan nyttiggjøre seg det mangfoldet av geografisk informasjon som finnes på nettet, sier Kåre Kyrkjeide, prosjektleder og fagdirektør i Statens kartverk.

– Det dreier seg om betydelige datamengder, og tusenvis av brukere kan forholde seg til samme, oppdaterte informasjon. Det fører til en forenkling av offentlige tjenester.

Personlig kartvindu

geoPortal har også utviklet en kartfunksjonalitet der den enkelte innbygger kan sette sammen et kartvindu sentrert rundt seg selv. Løsningen finnes i dag på geonorge.no. Her kan alle registrere seg som brukere og opprette sin egen profil – sette sammen og lagre egenkomponerte kart.

– Hvis du for eksempel har hus i byen og hytte ute ved kysten, skal du kunne få opp innholdsrike kart over disse områdene. Her vil du kunne kombinere grunnkart for land- og sjøområdene med flybilder og en rekke temakart. Plan- og byggeoversikter fra kommunene kombinert med eiendomsdata er eksempler på svært nyttig informasjon som begynner å bli tilgjengelig på nettet nå, sier Kyrkjeide.

Denne funksjonen vil kunne implementeres

i den planlagte serviceportalen MinSide, som skal samle offentlige tjenestetilbud i én individuell tilpasset Internett-portal. Ideen er at alle innbyggere skal få sin egen skreddersydd side, med inngang til elektroniske tjenester, mulighet for enkel dialog med det offentlige og oversikt over informasjon som er registrert om den enkelte.

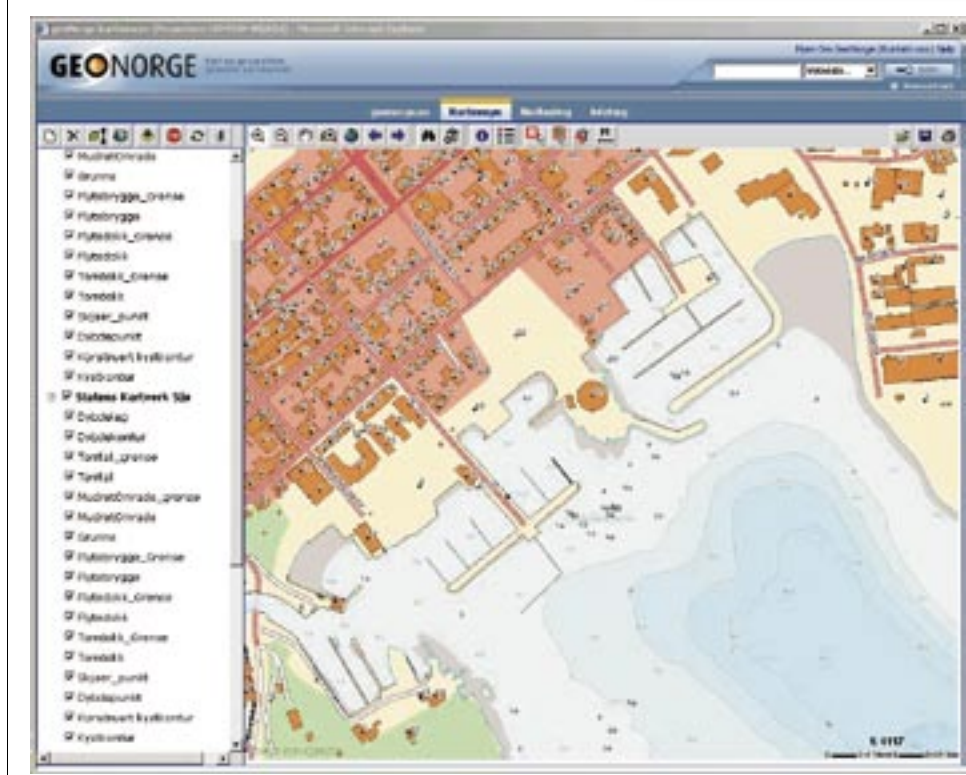
– Arbeidet med å strukturere den geografiske informasjonen i et samarbeid mellom kommuner og nasjonale etater for dette formålet er kommet godt i gang, opplyser Kyrkjeide.

fakta:

- Prosjekt: geoPortal 2005 – økt samhandling og medvirkning basert på geografisk informasjon i eNorge
- Tid: 15.04.2005 - 07.04.2006

www.statkart.no
www.senorge.no
Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter

Hovedutfordringen er å få gjort informasjon som ligger i manuelle arkiver tilgjengelig. Dette viser seg å være en tung jobb.



For å bli registrert som bruker med publiseringsrettigheter i Geonorge.no må brukere fylle ut registreringsskjema som finnes lett tilgjengelig i portalen.

Se Norge på nett

Senorge.no bygger på det geoPortal tilbyr av kartdatatjenester, og innfører en helt ny dimensjon i kartbaserte tjenester på Internett. Her finnes tidsserier med kart som viser store variasjoner i tid og rom. Målet er å gi Norges innbyggere et bilde av Norge til enhver tid.

– Vi har foreløpig konsentrert oss om nedbørsmengder og temperatur fra dag til dag, men man kan også tenke seg kart som viser forandringen i pollensituasjon, skogbrannfare og lignende, sier Rune Engeset, seksjonssjef i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). NVE eier og leder prosjektet, som gjennomføres i samarbeid med Meteorologisk institutt (met.no) og Statens kartverk.

– Målgruppen vår er alle; fra mannen i gata til fagmiljøer. Det skal være så enkelt at hvem som helst kan bruke det, fastslår Engeset.

Ved å samordne denne informasjonen vil man styrke håndteringen av trusler fra for eksempel flom, tørke og energiforsyningssvikt og klimaendringseffekter.

En kartoversikt som viser hvordan lufttemperaturen i Norge varierer daglig fra 1960 og til i dag, inneholder 16 000 enkeltkart. For et femtittalls tema gir dette en karttjener med godt over en million kart.

– Det er snakk om store mengder data, så utfordringen har vært å lage et system hvor folk enkelt kan navigere. Denne måten å presentere situasjonen på, kommer til å bli mer og mer vanlig, mener Engeset.

Senorge.no har vært tilgjengelig på nett en stund, men den offisielle lanseringen skjer i oktober 2006.





Undervisningsfilm til skole nær deg

Tenk deg at du som lærer kan gå inn på en nettportal og søke på klassetrinn, filmkategori, årstall, fag og tema og få listet opp en eller flere filmer du kan bruke i undervisningen. Tenk videre at du ved et nytt tastetrykk får oppgaver relatert både til filmen og læreplanen. Da ville vel kronen på verket være at du ved et par nye klikk kan vise filmen på veggen i klasserommet eller på storskjerm i samlingsrommet? Synes du det høres kjekt ut, så klikk deg inn på www.skolefilm.no – som er resultatet av et Kristiansand-basert skolefilmprosjekt i samarbeid med Norsk filminstitutt og filmarkivet.no.

– Det er svært mange filmer det er mulig å knytte til undervisningen. Film er en større del av barn og unges hverdagsliv i dag enn tidligere, og de har en helt annen forståelse av film og filmspråk. Film kommuniserer på en helt annen måte enn tekst og gjennom filmen kan du nå fram til flere, sier prosjektleder Ragnhild Valvik.



Prosjektets hovedmål har vært å opprette et nasjonalt senter for rettighetsklart undervisningsfilm, med kostnadseffektiv distribusjon via bredbånd. Skolefilm.no samarbeider med Filmarkivet.no, som tilbyr abonnementsordning for film via ip-tv, direkte til skolene eller leie av film over Internett.

Snurr film på biblio teket



De ti pensjonistene har benket seg i Oppsal biblioteks e-kino klare for kinomørket og et gjensyn med 50-tallskomeden «Lån meg din kone!»

Klokka er halv to om ettermiddagen, og de ti kvinnene fra eldresenteret i samme bygning har inntatt stolene i Kinoteket i Deichman-filialen i Oppsal Samfunnshus i Oslo. Siden høsten 2005 har det vært filmvisning her hver første tirsdag i måneden. Dette er et tilbud de vet å sette pris på.

– Vi liker at det er om dagen, så vi slipper å gå ut når det har blitt mørkt, sier Ingrid Marie Larsen.

– Det er fint at det er i nærmiljøet, så vi slipper å reise til sentrum. Det er lettvent, tilføyer Elsa Nilsson (83).

Selv om kinosalen består av plaststoler i barne-

bokhyrnet med svarte gardiner rundt, er kinafølelsen tilstede, forteller de. Men de vil ikke se hva som helst.

– Vi vil se filmer som får oss til å le, forklarer en av damene.

– Ikke krim, det er det nok av virkeligheten, utfyller en annen.

– Vi vil se norske filmer. Så kjenner vi oss igjen, legger en tredje til.

Den norske filmskatten, og da særlig de gamle komediene har derfor slått godt an. Film er det ellers nok av på TV, men det blir ikke det samme:



– Det er veldig spredning i hva folk vil se; dokumentarer, kortfilmer, animasjonsfilmer og historiske filmer – filmer som ikke er tilgjengelig ellers, forteller prosjektleder Olav Celius.

– Dette er sosialt og koselig. TV har man hjemme, men da ser man på alene, poengterer Ingrid Marie Larsen.

Opplevelsen er sågar gratis.

Digital kino

Deichman-filialen på Oppsal er et av fem bibliotek som er tilrettelagt for digital filmformidling via høyhastighetslinjer i bibliotekets lokaler. Kinoteket, som konseptet kalles, tilbyr norske filmer innen sjangrene spillefilm, kortfilm, dokumentarfilm, nyhetsfilm animasjonsfilm, reklamefilm, og historiske filmopptak.

Tilbudet har Deichmann utviklet i samarbeid med Norsk Filmintitutt og Norgesfilm AS, med støtte fra Høykom. Filmene er et utvalg fra Filmarkivet.no, et annet Høykom-prosjekt, hvis mål er å distribuere Norsk filmintituttts filmsamlinger.

Bibliotekar Heidi Stene forteller at de også inviterer skoleklasser. I tillegg setter de hver måned opp et program for faste ukentlige visninger de ettermiddagene de holder åpent lenge.

– Utstyret er her, nå gjelder det å gjøre tilbudet enda bedre kjent, påpeker hun.

Filialen på Oppsal har ytterligere et filmvis-

ningstilbud til publikum, som kan låne høretelefoner og fjernkontroll i skranken og rigge seg til i en sofa foran en gedigen flatskjerm midt i biblioteket. Brukerne navigerer selv i menyen ved hjelp av fjernkontrollen, en disiplin spesielt de unge har godt tak på. Og med høretelefoner forstyrres heller ingen av bibliotekets øvrige gjester.

– Dette er en IP-TV-løsning, forklarer Heidi Stene og peker på en boks i taket. Biblioteket har nemlig installert to såkalte STB-bokser, én for sofagruppen og én for e-kinosalen. Det innebærer at damene fra eldresenteret kan se 50-tallskomedie i barnebokavdelingen samtidig som en håndfull elever ser «Døden på Oslo S» med høretelefoner i sofaen noen bokreoler unna.

– Det er ganske genialt og avgjørende for tilbudet – at det ene ikke utelukker det andre, sier Stene som forteller at de alltid har en film gående på skjermen, for å vekke interesse.

– Dette er et løft for biblioteket og for Oppsal, sier Stene.

fakta:

► Prosjekt: Kinoteket: e-kino på bibliotekfilialen

► Tid: 01.01.2004 – 20.12.2004

www.kinoteket.no

Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter



IP-TV med hodetelefoner er populært, spesielt blant de unge, forteller bibliotekar Heidi Stene. – Det er en god del filmer å velge blant.

Kino i parken

Det er Deichman Hovedbiblioteket i Oslo som huset moderprosjektet for e-kinoene. Der sto det første Kinoteket sto klart for publikum i oktober 2004, i egen sal med rundt 30 ekte kinoseter fra de gamle salene som ble revet på Soria Moria. Det er også her serveren som distribuerer filmene til de øvrige filialene befinner seg. Prosjektkoordinatør Olav Celius forteller at prosjektet som i sin tid var en pådriver for å få opp fibernettverk i Oslo kommune, i dag er veletablert og fungerer som infosentral for denne tjenesten.

– Vi samarbeider med en del skoler, har muligheter til å booke tid og har et fast visningsprogram. Men en viktig del av konseptet er at man skal kunne komme og se det man vil når

man vil, uten avtale, understreker Celius.

I resepsjonsområdet tilbys også filmkiosk på samme måte som på Oppsal med sofagrupper og flatskjerm, og dessuten Det digitale verksted – et video/foto/lyd-verksted – som også krever solid båndbredde.

Et sjette bibliotek, på Grünerløkka i Oslo får i løpet av 2006 et Kinotek, i egen sal som til vanlig er lesesal.

– Det som er spesielt på Grünerløkka, er at vi her også oppretter en flyttbar utekino, et prosjekt som gjennomføres i samarbeid med bydelen, sier prosjektkoordinatør Olav Celius. Dermed ser et nytt filmtilbud dagens lys: Kino i parken, der en rekke filmer vises på et 50 kvm stort lerret.

Prisdryss over DialektXperten

Det er ikke mange årene siden kassetter med tilårskomne dialektprøver var tilbudet i norskfaget i videregående skole, der dialekter er en del av pensum.

I dag har lærere og elever en nettside med læringsressurser, www.dialektxperten.no, som inneholder språkprøver innsamlet av blant andre elever fra skoler spredt over hele landet.

– Tilbakemeldingene fra lærerne er at dette er en ressurs de bruker i undervisningen, sier prosjektleder Ragnhild Valvik. Og hele 35 nettsteder – deriblant Språkrådet og Utdanningsdirektoratet og en rekke kulturinstitusjoner har lenket seg opp mot DialektXperten, i tillegg til de mange interne nettsidene ved de videre-

gående skolene. Og fra oppstarten har antallet «gjestebrukere» gått til rett til himmels:

– Fra 874 i 2003 til 7478 i 2005. Det er jo interessant lesning, kommenterer Valvik.

Læringsressursen startet i 2002 som en idé hos Ragna Tørdal og Oddvar Engan som en del av et Høykom-prosjekt ved Vennesla videregående skole. På skolen er engasjementet rundt nettstedet stadig like stort: I 2005 fikk 13 tredjeklassinger ved skolen Holbergprisens skoleprosjektpris for «Mysteriet om Vennesladiakten. Dialekt og identitet i Vennesla». Prisen deles ut hvert år for å vekke ungdoms interesse for forskning. Også i 2006 deltar elever ved skolen, denne gang med et prosjekt i dialektdugnaden kalt

«Walla-dansk, Kebab-norsk og Rinkebyvenska. Jakten på et felles nordisk ungdomsspråk».

Og i mai 2006 vant DialektXperten Årets e-læringspris, som deles ut av Den norske Dataforening.

Nettsiden utvikles stadig videre. I samarbeid med nye aktører, som Høgskolen i Agder og NRK, utvikles et Talemålsarkiv. Målet er å gi forskere og norske utdanningsinstitusjoner et unikt verktøy for forskning og formidling av kunnskap om norsk talemål før og nå.

– Materiale fra NRKs arkiver helt tilbake til 1936 blir tilgjengelig i arkivet og i DialektXperten. Vi holder på med å legge alt inn i et søkbart emnekart.



Fruktbonde Jarl Olav Rugtveit er tilhenger av Internett. Kjekt da at det nye, interkommunale landbrukskontoret er basert på heldigitale løsninger.

Tradisjon og teknologi forenes i Telemark

Fruktbonden er én av omlag 450 næringsdrivende innen landbruk som nå kan løse det offentlige papirarbeidet hjemme ved pc-en. Det er et av resultatene etter sammenslåingen av landbruksforvaltningen i Bø, Nome og Sauherad i Midt-Telemark som nå er samlet under ett tak i det nye Landbrukets hus på Brenna like utenfor Gvarv. Bygget huser også private aktører innen landbruk. Bøndene, som i all hovedsak driver med epler, korn, svin og skog, har møtt samlokaliseringen med stor interesse. I hvert fall om antall oppmøtte under åpningen kan være en indikator.

– Jeg tror samordningen vil slå an. At 80 per-

soner møtte opp på åpningen av Landbrukets hus må anslås å være en indikasjon på interessen, sier prosjektleder Erling Rønnekleiv.

Den fysiske sammenslåingen er imidlertid bare én side av Landbrukets hus. Det interkommunale landbrukskontoret bygger nemlig sin drift på heldigitale løsninger gjennom hele produksjonslinjen, fra informasjon til brukerne, via søknad og saksbehandling, frem til ferdige forvaltningsvedtak, kunngjøring og arkivering. På kundeportalen som er like ny som samlokaliseringen, skal brukerne finne alt de trenger på samme side.

– Jeg tror vi ligger lengst fremme med å

samle forskjellige forvaltningssystemer i samme portal: private, statlige og kommunale, konstaterer Rønnekleiv.

Etterspørselsdrivende

Prosjektet, som er støttet av Høykom, skaper tettere elektronisk samhandling mellom de tre kommunene gjennom integrasjon mellom systemene, og med Statens Kartverk og Statens Landbruksforvaltning. For å ha kapasitet til å behandle og sende kartdata via nettet, er bredbånd nødvendig. Det fantes ikke i Landbrukets hus, som ikke har huset kommunal virksomhet tidligere.

fakta:

- **Prosjekt:** Det digitale landbrukskontoret i Telemark
- **Tid:** 01.07.2005 – 28.02.2006
- www.landbruketshus.no
- Les mer på www.hoykom.no, under Prosjekter

– Prosjektet har vært etterspørselsdrivende for bredbånd. Den lokale leverandøren måtte legge rundt fire kilometer fiber. Nå kan Landbrukets hus tilby bredbåndsdekning til de andre aktørene i samme bygg og de som bor i samme område. Prosjektet skapte etterspørsel etter bredbånd, i tråd med Høykom-programmets hensikt, og dessuten konkurranse idet Telenor også fulgte etter, bekrefter Rønnekleiv.

Det digitale landbrukskontoret har flere fordeler. En av dem er at de nå også drifter sin egen GAB, som er Norges offisielle register over Grunneiendommer, Adresser og Bygninger.

– Vi får en innsparing ved å drifte vår egen kommunale GAB, fordi vi nå kan gjenbruke egne data og ikke må kjøpe dem tilbake fra Kartverket, påpeker Erling Rønnekleiv, som kort oppsummerer resultatene av det digitale landbrukskontoret slik:

– Det gir brukerne flere muligheter til å betjene seg selv og blir effektivt for de ansatte.

Frigjør kapasitet

Om de elektroniske tjenestene kommer Internettfore bønder til gode, så profitterer de ansatte i landbruksforvaltningen enda mer. Det har allerede vært mulig å søke produksjonstilskudd via nettet en stund. I forrige runde var andelen som søkte elektronisk steget fra rundt 15 prosent til 30 prosent. Det er en utvikling avdelingsleder Tora Skjerkholt Aarnes ved Landbrukets hus vet å sette pris på. Hun gjetter at tallet kan stige til 40 prosent til høsten

– Det forenkler arbeidet veldig for de ansatte. Om man skal ta hånd om 450 søknader i august, så er det veldig mye enklere om 250 har lagt inn dataene sine selv. Da slipper vi å punche og sparer tid, poengterer hun.

Hun tror at nær alle de næringsdrivende har Internett hjemme og mener produksjonsstøtten kan være et mål på hvor mange som er komfortable med å kommunisere på den måten. Jungeltelegrafene vil trolig gjøre mulighetene kjent for flere, anslår hun.

– Når en rapporterer at det har fungert bra, så vil flere følge etter. Så får vi på Landbrukets



Det digitale landbrukskontoret i Midt-Telemark utnytte, teknologien på en ny måte som har overføringsverdi til andre interkommunale avdelinger, mener prosjektleder Erling Rønnekleiv.

hus være tydelige på at dette er måten å gjøre det på, sier Skjerkholt Aarnes.

På lengre sikt, 5–10 år, håper hun at opp mot 90 prosent vil velge elektronisk søknad.

– Så pass må det være, skal det være noe poeng. Her vil nok bøndene følge samfunnstrenden, tror hun.

Helt på nett

Fruktbonde Jarl Olav Rugtveit er en av dem som leverer elektronisk det han kan, selvangivelse som søknad om produksjonsstøtte.

– Jeg er helt avhengig av Internett og epost, forteller han. – Både i jobb og privat.

Han oppfatter at selv om det kan være delte meninger om kommunesammenslåing generelt, så er folk entydig positive til Landbrukets

hus. Rugtveit tror særlig de yngre bøndene vil være flinke til å bruke nettportalen.

– Bønder er konservative, og det vil nok være et generasjonsskifte her som andre steder i samfunnet, sier fruktbonden, som antar at sammenslåingen har aller størst betydning for dem som jobber i administrasjonen, spesielt i form av større fagmiljø og muligheter til å dra nytte av andres erfaring.

Tora Skjerkholt Aarnes er enig.

– Det er noen detaljer som gjenstår, men vi vil kunne gå inn i hverandres saksbehandler-systemer, og vi kommuniserer nå lett med eget nettverk. Saksbehandling av saker i andre kommuner er bare et tastetrykk unna, mens man tidligere måtte sende dokumentene moderkommunen for at det skulle gjøres tilføyelser,

Byggesaksbehandling på rekordtid

Hørt om mannen som fikk innvilget byggesøknaden sin på 20 minutter? Ikke det? Men det er altså tilfelle i Skedsmo kommune, som har etablert et «Elektronisk servicekontor» med full-elektronisk saksbehandling innenfor teknisk sektor. Denne publikumstjenesten tilbyr automatisert regelstyrt byggesaksbehandling, der en innbygger altså fikk behandlet søknaden sin på 20 minutter.

– Enkle byggesøknader er en type tjeneste som egner seg for regelstyrt saksbehandling. Det kan sammenlignes med nettbank, der man i stor grad betjener seg selv, sier prosjektleder Kjell Amundsen. På sikt vil flere elektroniske tjenester komme til, som søknader om barnehageplass, stillingssøknader, skjenkebevilling osv.

– Kommunenes sentralforbund (KS) har lagt til rette elektroniske skjemaer for ca. 35 kommunale tjenester som er egnet til elektronisk behandling, og flere kommer etter hvert, oppsummerer han.

I foregangskommunen Skedsmo har også en annen nyskaping sett dagens lys: En felles kartportal som samhandler med Statens bygningstekniske etats Bygg50k-moduler på Internett, til bruk for kommunale saksbehandlere, innbyggere og næringsliv.

– Tidligere måtte man avtale «hundre møter» og snakke med like mange mennesker for å få den informasjonen man i dag har tilgang til via kartportalen, poengterer Amundsen som fortel-

ler at portalen skal utvikles videre med andre relevante data. Hvis man for eksempel søker etter informasjon og endringer i reguleringsplanen for et område, vil man finne all informasjon på ett sted sammen med reguleringsplanens historie og gjeldende vedtak. Informasjon om forurensning, miljøkrav eller -hensyn, krav i forhold til verneverdige bygg osv vil etter hvert også finnes via samme kilde, kartportalen (se www.snrkart.no).

– Ideen er å samle all informasjon og presentere den på en slik måte at den blir lett tilgjengelig for innbyggerne, og også for de profesjonelle aktørene i bygg- og anleggsbransjen, sier prosjektlederen. Skedsmo er koordinator i prosjektet som også omfatter seks andre kommuner på nedre Romerike, samt Akershus Fylkeskommune.

– Med den regionale kartportalen får man også bedre samhandling på tvers av kommunene og kan kjøpe tjenester av hverandre. For innbyggerne og næringslivet blir det større grad av likhet i saksbehandlingen, og dermed mer forutsigbart.

De kommunalt ansatte får på sin side tid til andre oppgaver.

– Det er stadig oftere fokus på manglende tilsyn i byggesaker og hver dag går store verdier tapt i Norge på grunn av mangler og slurv i den initiale byggefasen. Med fristilte ressurser kan man heve kvalitetssikringen på dette området, sier Amundsen.



Prosjektet på nedre Romerike har fått betydelig oppmerksomhet, ikke bare i de lokale mediene, men også i departementene, statsforvaltningen og i andre kommuner.

– Vi har bedrevet informasjonsarbeid og kunnskapsspredning i form av erfaringsutveksling, rådgiving og kurs i mer enn 60 kommuner, og i begynnelsen av mai fikk vi også en henvendelse fra teknisk sektor i Orust kommune i Sverige som nå kommer på en liten studietur til Skedsmo, opplyser Kjell Amundsen.

Les mer om prosjektet «Elektroniske publikumstjenester innenfor teknisk sektor på nedre Romerike – Trinn 1» på www.hoykom.no, under Prosjekter.

kommenterer hun.

Forenklet arbeid frigjør kapasitet. Dette er ressurser som de nå ønsker å bruke på en ny måte.

– I dag kreves tilstedeværelse på så mange arenaer utover fagfeltet og fagmiljøet. Representanter fra landbruket skal også ta del i samfunnsutviklingen, som å være med å profilere regionen. Det er tidkrevende, men viktig å delta også i disse miljøene, sier Skjerkholt Aarnes.

Tilbakemeldingene på Landbrukets hus og den nye nettsiden med samme navn har så langt vært gode. Nå gjenstår å levere varene. Tora Skjerkholt Aarnes, kollegene i landbruksforvaltningen og de øvrige aktørene i Landbrukets hus ønsker nemlig at siden skal bli så god at bøndene velger den som startside.

– Siden må holdes oppdatert og være interessant nok. Holder den ikke god nok kvalitet, blir den ikke brukt, sier avdelingslederen som håper den nye, teknologiske hverdagen ikke tar helt overhånd.

– Vi ønsker jo ikke å miste all kontakt med bøndene, den er verdifull for arbeidet vårt. Så nå vil vi jobbe bevisst med å holde kontakten på andre måter, kanskje i form av en bondekafé.

– Vi regner med en spiraleffekt på bruk av nettportalen og de elektroniske tjenestene, sier avdelingsleder Tora Skjerkholt Aarnes.



www.hoykom.no



Postboks 2700 St. Hanshaugen

N-0131 Oslo

Telefon: 22 03 70 00

Telefaks: 22 03 70 01

hoykom@forskningsradet.no

www.forskningsradet.no

ISBN 82-12-02321-4